

VUOSIKERTOMUS **2013**

Tiivistelmä (FI)

Tiivistelmä

Tiivistelmä

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) jatkoi vuonna 2013 roolinsa ja profiilinsa kehittämistä eurooppalaisessa valvontaympäristössä. Vuosikertomuksessa 2013 esitellään EIOPAn keskeisimmät saavutukset eli seuraaviin strategiaan tavoitteisiin pääsy: kuluttajansuojan parantaminen, vakaan sääntelyn kehittäminen, valvonnan parantaminen ja finanssimarkkinoiden vakauteen kohdistuvien riskien oikea-aikainen tunnistaminen ja hallinta. EIOPAn tehokkuuden ja vaikuttavuuden takaamiseksi toteuttamat toimenpiteet ovat sen toiminnan kulmakiviä.

Avoimuuden, selkeyden, markkinoillepääsyn ja oikeudenmukaisuuden takaaminen kuluttajille sisämarkkinoilla

Kuluttajien etujen suojeleminen on edelleen yksi EIOPAn ensisijaisista tavoitteista. Vuoden 2013 aikana EIOPA tarjosi tukea, neuvontaa ja selvityksiä kuluttajansuoja-asioissa.

Tehokkaat oikeussuojakeinot kuluttajien perusteltujen valitusten yhteydessä ovat olennaisen tärkeitä heidän oikeuksiensa suojelemisen kannalta. EIOPA antoi valitusten käsittelemistä koskevia ohjeita sen varmistamiseksi, että vakuutuksenvälittäjillä on käytössä asianmukaiset järjestelyt riitojen varalle kuluttajien kanssa.

Myös yhtenäinen ja tehokas markkinoiden valvonta antaa mahdollisuuksia kuluttajansuojan parantamiseen. EIOPA antoi lausuntoja lainojen takaisinmaksuturvasta ja vakuutusten edunsaajien suojasta. Lisäksi EIOPA antoi tiedoksi hyviä valvontakäytäntöjä, jotka liittyivät vakuutustuotteiden tarjoajien tietojen ja taitojen vaatimuksiin, vertailusivustoihin, alan koulutusvaatimuksiin ja tietojen antamiseen maksuperusteisten eläkejärjestelmien jäsenille.

Yleinen finanssiosaamisen puute voi johtaa siihen, että kuluttajat eivät saa tilanteeseensa parhaiten sopivia tuotteita tai palveluja. EIOPA perusti verkkosivuilleen kuluttajien lounge-tilan (Consumer Lounge) tämän toistuvasti esiintyneen ongelman ratkaisemiseksi. Siellä kuluttajat voivat hankkia tietoa monimutkaisten tuotteiden ymmärtämiseksi, oppia valitsemaan parhaiten omiin tarpeisiinsa sopivan tuotteen ja tutustua valituksen tekemisen eri vaiheisiin.

Yhteiskomitean puheenjohtajuus vuonna 2013 tarjosi EIOPALLE tilaisuuden vahvistaa keskittymistään kuluttajansuojaan entisestään. EIOPA järjesti yhteistyössä muiden Euroopan valvontaviranomaisten kanssa ensimmäisen yhteisen kuluttajansuojapäivän (Joint Consumer Protection Day), joka toimi foorumina keskustelulle tärkeistä monialaisista kuluttajakysymyksistä.

EU:n sisämarkkinoita tukevan vakaan ja turvaavan sääntelyn kehittämisen johtaminen

Suuri osa EIOPAn työstä sääntelyn kehittämiseksi keskittyy Solvenssi II direktiivin soveltamiseen. Vuonna 2013 EIOPA tuki kolmikantaneuvotteluja, jotka päättyivät yhteisymmärrykseen direktiivin soveltamisen alkamispäivästä (1. tammikuuta 2016). EIOPA myötävaikutti näiden neuvottelujen onnistumiseen laatimalla pitkäaikaisten vakuutusten arviointia koskevan kertomuksen. Se sisälsi mahdollisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on varmistaa pitkäaikaisten vakuutustuotteiden asianmukainen valvonta epävakaisissa ja poikkeuksellisissa markkinaolosuhteissa. EIOPA myös julkaisi havaintonsa siitä, tulisiko sääntelyä koskien pitkän aikavälin sijoittamista tiettyihin suunnitellun Solvenssi II -järjestelmän mukaisiin omaisuusluokkiin muuttaa pääomavaatimusten mitoituksen ja rakenteen osalta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kuitenkin siten, ettei muutoksilla

tai lievennyksillä vaarannettaisi järjestelmän vakautta. EIOPAn riippumaton valvonnallinen arviointi on vakavaraisuutta turvaava ja antaa luotettavan perustan perustellulle poliittiselle päätöksenteolle.

Varmistaakseen johdonmukaisen ja yhtenäisen valmistautumisen Solvenssi II valvontakehikkoon EIOPA ryhtyi myös ennakoiviin toimenpiteisiin ja laati neljä ennakoivat ohjeet, joissa keskitytään sellaisiin keskeisiin osa-alueisiin, joiden on oltava valmiina 1. tammikuuta 2016 mennessä.

EIOPA lisäsi toimintaansa eläkkeiden saralla ja laati vuonna 2013 ensimmäisen teknisen täytäntöönpanostandardin. Siinä käsitellään vakautta koskevien säännösten raportointia. EIOPA järjesti lisäksi ensimmäisen yksilöllisiä eläkejärjestelyjä koskevan kuulemisen ja keräsi sen yhteydessä mielipiteitä eri asiakokonaisuuksista ennen komissiolle EU:n yksilöllisten eläkejärjestelyjen sisämarkkinoiden luomista koskevien neuvojen antamista.

EIOPA toteutti vuonna 2013 ensimmäisen kvantitatiivisen vaikuttavuustutkimuksensa lisäeläkkeiden alalla. Tutkimus oli ensimmäinen laatuaan, ja siinä arvioitiin eläkerahastojen taloudellista tilannetta eri jäsenvaltioissa vertailukelpoisella ja läpinäkyvällä tavalla osoittaen eroavaisuudet taloudellisessa tilanteessa paikallisen tason ja EU:n tason mittareita käytettäessä. Kvantitatiivisen vaikuttavuustutkimuksen tulokset vahvistavat tarpeen jatkotyölle markkinaehtoisen ja riskiperusteisen eurooppalaisen sääntelyjärjestelmän luomiseksi.

EIOPA tekee yhteistyötä kansainvälisten elinten ja kolmansien maiden kanssa varmistaakseen, että EU:n ja sen kansalaisten etuja edustetaan kansainvälisillä foorumeilla, sekä tukeakseen yhteisiä valvontastandardeja myös EU:n markkinoiden ulkopuolella. EIOPA tuki kansainvälisen vakuutusvalvojien järjestön toimeenpanevan komitean jäsenenä maailmanlaajuisen valvontakehikon luomista maailmanlaajuisesti toimivien, järjestelmän kannalta merkittävien vakuutusyhtiöiden (G-SII) ja kansainvälisesti toimivien vakuutusyhtyrühmittymien valvonnalle, sekä pääomavaatimuksia koskevien standardien kehittämistä.

EU:n vakuutusyhtiöiden ja lisäeläkejärjestelmien valvonnan laadun, tehokkuuden ja johdonmukaisuuden parantaminen

Toimenpiteet valvontakehikon laadun parantamiseksi Euroopan talousalueella (ETA) jatkuivat vuonna 2013. Niiden tärkeimpiä painopistealueita olivat valvontakollegiot, sisäiset mallit ja valvontakäytännöt.

EIOPAn työntekijät tarjosivat laajaan asiantuntemukseensa ja kokemukseensa perustuen suoraa tukea kollegioille niiden työssä rajojen yli toimivien yritysten tehokkaan, vaikuttavan ja johdonmukaisen valvonnan parantamiseksi. Kollegioiden vuotuisten toimintasuunnitelmien täytäntöönpano ja seuraaminen oli keskeinen osa EIOPAn toimintaa. Vuonna 2013 painopisteenä

oli riskianalyysiä koskevan yhtenäisen lähestymistavan edistäminen sekä Solvenssi II -direktiivin ennakkoivia ohjeita koskevan ymmärryksen ja tietämyksen parantaminen.

EIOPAn aktiivinen jäsenyys kollegioissa on myös antanut sille tilaisuuden edistää viestintää, yhteistyötä, johdonmukaisuutta, laatua ja tehokkuutta kokouksissa. EIOPA alkoi vuonna 2013 osallistua yhteisiin valvontakäynteihin yrityksissä.

EIOPAn kollegioitakoskevien toimintasuunnitelmien tuloksena on tapahtunut parannuksia, jotka ovat lisänneet kollegioiden ja niiden toimien johdonmukaisuutta. Tällaisia parannuksia olivat esimerkiksi kollegioiden kokousten parempi valmistelu laadukkaiden esityslistojen ja ennen kokousta laadittavien ja toimitettavien taustaasiakirjojen avulla. Tämä paransi keskusteluja ja päätöksentekoa. EIOPA tuki työtä lisäksi helpottamalla tietojen- ja kokemustenvaihtoa. Kun kollegiot keräsivät ja vaihtoivat tietoja aiempaa järjestelmällisemmin, riskejä koskeva keskustelu lisääntyi ja riskianalyysien laatu parani. Keskustelu Solvenssi II -direktiivin ennakoivien ohjeiden kollegioissa tapahtuvan täytäntöönpanon seurauksista aloitettiin vuonna 2013. Tämä on yksi kollegioiden tärkeimmistä painopistealueista vuonna 2014, minkä vuoksi se on myös keskeinen aihe EIOPAn vuoden 2014 kollegioiden toimintasuunnitelmassa.

Sisäisten mallien alalla EIOPA jatkoi osaamiskeskuksensa kehittämistä. Keskus on resurssien salliessa yksi EIOPAn tärkeimmistä tuki- ja kehittämistoimintaan liittyvistä prioriteeteista. Valvontakäytäntöjen ja -standardien osalta EIOPA toteutti neljä vertaisarviointia, jotka edesauttoivat yhtenäisten valvontastandardien kehittämistä. Yksi arvioinneista koski sisäisiä malleja, ja siinä korostuivat erot hakemusta edeltävän prosessin valvontakäytännöissä, minkä lisäksi siinä tunnistettiin parhaita käytäntöjä sekä esitettiin suosituksia johdonmukaisuuden parantamiseksi. EIOPA myös vieraili kansallisten toimivaltaisten viranomaisten luona käytäntöjen vaihdon helpottamiseksi ja aloitti hyviä valvontakäytäntöjä sisältävän valvontakäsikirjan laatimisen.

Koulutus on keskeinen väline yhteisen valvontakulttuurin edistäjänä. EIOPA järjesti sekä sektorikohtaisia että monialaisia koulutusseminaareja. Näitä olivat muun muassa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten painopistealueiksi määrittelemiä sektorikohtaisia aiheita käsitelleet koulutusseminaarit, joihin osallistui yhteensä 876 henkilöä. Painopistealueita olivat esimerkiksi valmistautuminen Solvenssi II -direktiiviä varten, ryhmävalvonta ja Euroopan eläkemarkkinoiden kehitys. Muiden Euroopan valvontaviranomaisten kanssa järjestetyillä monialaisilla aiheita käsitelleillä kursseilla oli lisäksi 337 osallistujaa.

EIOPA oli vuonna 2013 myös erittäin aktiivinen EU:n lainsäädännön soveltamatta jättämiseen liittyvien mahdollisten rikkomusten tutkimista koskevan velvollisuutensa osalta. EIOPA rekisteröi vuonna 2013 yhteensä 10 tapausta. Niistä kuuden käsittely päätettiin siksi, että niitä ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska valitukset eivät kuuluneet EIOPAn toimivallan piiriin tai olivat perusteettomia. Neljän muun tapauksen käsittely on kesken.

Vakuutusalan ja lisäeläkejärjestelmien vakauteen kohdistuvien riskien ja uhkien tunnistaminen, arviointi, vähentäminen ja hallinta

EIOPA jatkoi mikro- ja makrotalouden kehitysten seuraamista tavoitteenaan tunnistaa vakuutusalan ja lisäeläkejärjestelmien negatiiviset trendit, mahdolliset riskit ja haavoittuvuudet varhaisessa vaiheessa.

Pitkittynyt matalien korkotuottojen kausi oli painopistealue, ja EIOPAn työn tuloksena oli lausunto koordinoituista valvontatoimista kyseisissä olosuhteissa. EIOPA myös arvioi vakuutussektorin vakautta säännöllisesti neljännesvuosittain julkaistavan riskikartan ja puolivuositteittain laadittavan taloudellista vakautta koskevan kertomuksen avulla. EIOPA pyrkii jatkuvasti parantamaan näiden analyysien perustaa, ja tässä yhteydessä se toteutti useita toimenpiteitä aineistojensa tarkistamiseksi ja parantamiseksi sekä valmisti tiedonkeruuta Solvenssi II -ympäristössä.

EIOPA on pitkittyneestä matalien korkojen kaudesta antamansa lausunnon mukaisesti tutkinut muiden mahdollisten riskien ohella kyseisen kauden mahdollisia vaikutuksia yritysten sijoituskäyttäytymiseen ja ”tuotontavoittelun” mahdollisesti aiheuttamia riskejä. Yritykset ovat osoittaneet taipumusta sijoittaa uusiin omaisuusluokkiin tuoton saamiseksi, mutta tämä ilmiö ei ole laajalle levinnyt. Lisäksi on havaittu, että yritykset ovat muuttaneet taattuja tuottoja sisältäneitä tuotteitaan tai ovat poistuneet niiden markkinoilta riskien rajoittamiseksi. EIOPAn vuoden 2014 stressitestiin päätettiin lisätä erityinen osio, jotta saataisiin hyvä käsitys mataliin tuottoihin liittyvistä riskeistä. Stressitestissä arvioidaan lisäksi esimerkiksi markkina- ja vakuutusriskejä.

EIOPA käytti hyödykseen tilaisuuden, joka avautui Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) lisääntyneen vakuutusasioihin keskittymisen ansioista, ja laati useita raportteja vakuutusriskeistä sekä osallistui ESRB:n valtioiden maksukykyyn liittyviä riskejä koskevaan ja makrovakausvälineisiin liittyvään työhön.

Kriisinhallinnan alalla EIOPAn aihetta käsittelevä työryhmä teki selvityksen kansallisten viranomaisten kriisinhallintavalmiuksista ja harkitsi kriisinhallintakäytäntöjen laajentamista myös lisäeläkejärjestelmiin. Kansallisten viranomaisten kriisinhallintavalmiuksia koskeva selvitys osoitti, että laajojen puitekehysten, menetelmien ja toimivaltuuksien osalla on valmistautumista tehty laajalti. Tästä huolimatta jäsenmaiden välillä on edelleen epäyhtenäisyyttä ja myös monialaista yhteistyötä olisi lisättävä. EIOPA myös laati kriisikäsikirjan, joka yksiin kansiin puettuna asiakirjana kokoaa EIOPAn kriiseihin liittyviä prosesseja ja menettelyjä ja siten tukee EIOPAn roolia kriisien ehkäisemisessä ja kriisinhallinnassa.

Moderni, pätevä ja asiantunteva järjestö, jolla on tehokkaat hallintojärjestelyt, toimivat prosessit ja myönteinen maine

EIOPAn strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta on tärkeää, että sillä on käytössään paras mahdollinen henkilöstö, jota tukee turvallinen, vakaa ja hyvin toimiva tietotekninen kehys sekä asianmukainen työympäristö. On myös tärkeää, että EIOPAn toimintaa hallinnoidaan ja johdetaan yleisesti tunnustettujen standardien mukaisesti.

Vuonna 2013 EIOPAan palkattiin 19 uutta työntekijää, ja vuoden lopussa henkilökunnan kokonaismäärä oli 110. EIOPAn tietotekniikkainfrastruktuurin parantaminen vuonna 2013 lujitti tietotekniikkaympäristön turvallisuutta ja luotettavuutta. Tämän lisäksi kansallisia toimivaltaisia viranomaisia ja yrityksiä tuettiin Solvenssi II -direktiivin mukaisten tiedonantovaatimusten täyttämässä kehittämällä raportointivälineitä ja -menettelyjä, joilla varmistetaan prosessiin tehokkuus ja annettujen tietojen laatu. Tähän liittyi myös Data Point Model -tietomallin ja Solvenssi II -direktiiviin liittyvän XBRL-taksonomian päivitettyjen versioiden julkaiseminen. EIOPAn osallistuminen oikeushenkilötunnistetta koskevaan aloitteeseen virallistettiin ja roolia vahvistettiin kyseisessä maailmanlaajuisessa standardointitoimenpiteessä.

EIOPA myös vahvisti edelleen talousprosessejaan ja niiden tehokasta täytäntöönpanoa, mikä johti myönteisiin tuloksiin tehokkuuden ja vaatimustenmukaisuuden osalta. Tämän ansiosta on saatu lyhennettyä maksuaikoja, saavutettu korkeita talousarvion toteutusasteita ja hallinnoitu menestyksekkäästi yli 200 tarjouspyyntömenettelyä. Mainitut asiat ovat osa sisäisten palvelujen yleistä kehitystä. Nykyisten prosessien virtaviivaistamisen lisäksi toteutettiin ateriapalveluihin ja matkapalveluihin liittyvät avoimet tarjouspyyntömenettelyt. Matkapalvelujen osalta menettely toteutettiin yhteistyössä arvopaperimarkkinaviranomaisen kanssa.

Vuonna 2013 toteutettiin myös toimenpiteitä EIOPAn kriittisimpien palvelujen jatkuvuuden takaamiseksi toiminnan mahdollisissa vakavissa häiriötilanteissa. Tässä yhteydessä keskeisimpien riskien arvioinnin, kriittisimpien prosessien tunnistamisen ja niiden palauttamista koskevien tavoitteiden asettamisen jälkeen laadittiin useita ”liiketoiminnan jatkuvuutta” koskevia strategioita, menettelytapoja ja erityismenettelyjä. Ne otetaan tavanomaisen toiminnan häiriintyessä käyttöön EIOPAn sidosryhmiin kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi.